

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

DOI [https://doi.org/10.58442/2522-9931-2023-26\(55\)-178-192](https://doi.org/10.58442/2522-9931-2023-26(55)-178-192)

УДК 341.71:351.88

Михайлова Тетяна Миколаївна,

головний спеціаліст Департаменту забезпечення роботи керівництва
Міністерства закордонних справ України;
аспірантка кафедри публічного управління і проектного менеджменту
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти».
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0002-2497-5510>
tatiana1510_m@yahoo.com

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Анотація. У статті досліджуються проблеми та шляхи модернізації дипломатичної служби. Встановлено, що ефективне впровадження зовнішньополітичної стратегії через дипломатичний корпус спрямоване на зміцнення міжнародного статусу країни та посилює її вплив на міжнародну арену. Визначено, що дипломатична служба представляє специфічну сферу професійної діяльності та окреслено основні її завдання. Визначено місце консульської служби та дипломата із консульських питань в закордонних дипломатичних установах, що має забезпечувати безпеку та захист прав громадян України за кордоном й обов'язково повинен бути мобільним фізично. У статті зацентровано увагу на головних напрямках активізації дипломатії в Україні у зв'язку з початком військової агресії рф. Особливу увагу приділено дипломату нової формації, що повинен проявляти себе як досвідчений аналітик, менеджер і координатор. Зазначено, що ключовим завданням дипломата нового покоління вважаються розрахунки, коли й яким шляхом урядові дипломатичні ресурси зможуть бути подані іншим міжнародним акторам щодо впровадження їх цілей на світовій арені. Встановлено, що механізми дипломатії стосовно управління сучасними політичними конфліктами порівнюючи із іншими методами, передусім силового характеру, постають більш ефективнішими, адже стратегії дипломатичного врегулювання конфлікту продукуються на засадах детального аналізу конкретної ситуації. Проаналізовано сучасні норми національного законодавства в сфері діяльності

дипломатичної служби й імплементації зовнішньої політики та зроблено висновок про їх наближення до загальновизнаних принципів та норм міжнародного публічного права. Перераховано ключові завдання МЗС та підкреслено важливість гнучкості цифрової дипломатії, прагнення представників держави до креативності, а також створення нових інструментів гарантування зовнішньополітичної діяльності в онлайн-секторі. Виокремлено відповідні критерії, які сприяють популяризації на міжнародній арені цифрової дипломатії. Досліджено зарубіжний досвід ведення цифрової дипломатії (США, Франція, Велика Британія), ефективного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в аспекті ведення зовнішньополітичної дипломатії. Зроблено висновок про необхідність використання потенціалу цифрової дипломатії.

Ключові слова: дипломатична служба; дипломатія; зовнішня політика; цифрова дипломатія; міжнародні відносини.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. В сьогоденні умовах все більший вплив справляє зовнішня політика на подальший розвиток та хід подій, що відбуваються в Україні. Саме від впровадження ефективної зовнішньої політики залежить подальший вектор розбудови та розвитку нашої держави, зважаючи на євроінтеграційні прагнення щодо вступу до ЄС. Важливим інструментом для впровадження зовнішньої політики, національних інтересів, поглиблення міжнародної співпраці, а також прав громадян України за кордоном є дипломатична служба, на яку покладено важливе завдання щодо врегулювання відносин з різними країнами на світовій арені, міжнародних організацій різного рівня для забезпечення та зміцнення власних позицій нашої держави, подальшого впливу на світову політику.

Модернізація дипломатичної служби спрямована на удосконалення діючої системи дипломатичної служби, подолання різноманітних суперечливих питань, що набуває суттєвого значення у зв'язку із військовою агресією РФ проти нашої держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, що присвячені дипломатії та дипломатичній службі розглядали низка науковців. Зокрема, наукові доробки М. Окладної, Л. Матлай, Р. Палагусинець, А. Потапенко та Н. Діденко, С. Федчишина, В. Ціватого, О. Шарова та інших присвячені питанням висвітлення окремих напрямків щодо дипломатичної служби в фокусі формування зовнішньої політики держави шляхом імплементації

ефективної діяльності державного управління, нормативно-правових засад, подальших перспективних напрямів. Однак, на сьогодні в умовах війни означене питання залишається актуальним та недостатньо дослідженим. Потрібно відзначити, що дипломатична служба зазнає постійних змін в умовах сьогодення викликів як в Україні так і світі, що потребує додаткового аналізу з урахуванням обставин сьогодення.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті полягає в дослідженні особливостей світового та вітчизняного досвіду щодо модернізації дипломатичної служби в умовах сучасних викликів.

Відповідно до означеної мети в статті поставлено наступні **завдання**: здійснити аналіз наукової літератури та законодавчих актів щодо сучасного стану вітчизняної модернізації дипломатичної служби; розкрити особливості модернізації дипломатичної служби в зарубіжних країнах та на основі проведеного аналізу надати пропозиції для подальшого удосконалення дипломатичної служби України.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

Отримання результатів, викладених у даній публікації, будується на засадничих положеннях із основ теорії державного управління, досягненнях сучасної наукової думки, а також законодавчих та підзаконних нормативно-правових актах із питань дипломатичної служби.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

У даній публікації використано низку загальнонаукових й спеціальних методів наукового пізнання, передусім: діалектичний метод (надав змогу з'ясувати теоретичні підходи до формування й функціонування, особливостей діяльності дипломатичної служби); метод порівняльного дослідження (використано для аналізу особливостей модернізації дипломатичної служби у зарубіжних країнах); методи аналізу та синтезу (застосовано для розмежування відповідних поняття та явища, виявлення їх особливих рис, а також для здійснення порівняльного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду з питань модернізації дипломатичної служби та можливості застосування такого досвіду в реаліях системних перетворень українського суспільства); метод моделювання (дозволив розробити пропозиції щодо удосконалення дипломатичної служби).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESULTS OF THE RESEARCH

З початком широкомасштабної військової агресії росії проти України, ситуація в Україні та у світі радикально перетворилася. І ці зміни в подальшому стануть ключовим фактором, який визначатиме майбутній розвиток України. Насамперед це вплине на відновлення територіальної цілісності та подолання наслідків окупації, і цей процес буде супроводжуватися модернізацією з метою готовності до вступу до ЄС та НАТО.

Важливим засобом реалізації національних інтересів у сфері зовнішніх відносин, особливо в умовах війни, залишається дипломатична служба. Вона працює над урегулюванням відносин з численними державами, урядовими та неурядовими міжнародними організаціями. Саме ефективна реалізація зовнішньополітичної стратегії через дипломатичний корпус сприяє зміцненню міжнародного статусу власної країни і посилює її вплив на світову арену. Оскільки дипломатична служба у Міністерстві закордонних справ України (МЗС) та закордонних дипломатичних установах (ЗДУ) представляє специфічну сферу професійної діяльності, то в її основних завданнях, відповідно до Положення про МЗС, включені наступні пункти [4]:

- забезпечення формування й реалізація державної політики в сфері зовнішніх зносин;
- забезпечення: а) захисту національних інтересів України в сфері міжнародних відносин; б) дипломатичними засобами, методами захисту суверенітету, територіальної цілісності, міжнародної безпеки та непорушності кордонів України, її політичних, економічних, гуманітарних та інших інтересів; в) розвитку зв'язків із закордонними українцями, їх громадськими об'єднаннями, а також координація заходів, які здійснюються органами виконавчої влади з ціллю розвитку означених зв'язків; г) державних органів інформацією, що є необхідною для здійснення ефективної зовнішньої/внутрішньої політики Української держави;
- реалізація зовнішньополітичного курсу України, що спрямований на розвиток політичних, економічних, гуманітарних, наукових й інших зв'язків із іноземними країнами, міжнародними організаціями;
- координація діяльності державних органів стосовно забезпечення впровадження єдиного зовнішньополітичного курсу Української держави;
- захист прав, інтересів громадян, а також юридичних осіб Української держави за кордоном;

- сприяння закріпленню міжнародного авторитету Української держави (піднесенню її іміджу на міжнародній арені як надійного, передбачуваного партнера);
- вивчення і проведення аналізу політичної та економічної ситуації, зовнішньої й внутрішньої політики зарубіжних держав, а також діяльності міжнародних організацій;
- участь щодо забезпечення, у межах законодавчих повноважень, впровадження державної зовнішньоекономічної політики та політики інтеграції вітчизняної економіки до економічної світової системи;
- участь в формуванні й впровадженні державної політики, що націлена на інтеграцію нашої країни в європейський політичний, безпековий, економічний та правовий простір, набуття повноправного членства в ЄС й Організації Північноатлантичного договору;
- участь у забезпеченні розвитку міжнародного права та у формуванні, реалізації й моніторингу ефективності державної санкційної політики; узгодження державної санкційної політики із санкційною політикою США, ЄС, Великої Британії, Північної Ірландії Канади, а також інших зарубіжних держав.

Реалії сучасного світу накладають на дипломатів за кордоном ще одну важливу функцію – фізичну мобільність. Це стає важливою необхідністю у контексті глобалізації, швидких змін у політичному середовищі та різноманітних викликів, які ставляться перед консульськими працівниками ЗДУ, що змушені долати сотні кілометрів для того, аби дістатися українських громадян, які перебувають у складних життєвих обставинах в іншій країні [2, с. 421].

Саме на консульську службу покладено завдання надавати консульську допомогу громадянам України, які перебуваючи в іншій країні в складних обставин, що може включати вирішення питань правового захисту, медичної допомоги, втрати документів та інших надзвичайних обставин. Водночас, складність ситуацій та їх різноманітність вимагають, щоб консульські працівники були готові до негайних дій та реагування на будь-які надзвичайні події.

Таким чином, дипломат з консульських питань в ЗДУ неодмінно має бути мобільним фізично, адже йому часто доводиться долати значні відстані, щоб швидко та ефективно надавати допомогу громадянам України і це є важливою складовою їх професійної діяльності, дозволяючи оперативно реагувати на надзвичайні ситуації та забезпечувати безпеку та захист прав громадян України за кордоном.

Російське збройне вторгнення в Україну спричинило активізацію дипломатії України за такими ключовими напрямками:

1. Міжнародне осудження вторгнення росії: військове вторгнення росії у Крим і подальші події на сході України викликали широке міжнародне осудження. Україна використовує дипломатичні зусилля для мобілізації міжнародної підтримки та формування коаліції проти агресії.

2. Дипломатичні зусилля на міжнародних форумах, зокрема таких як ООН, ЄС, НАТО для висвітлення своєї позиції та наголошення на порушенні міжнародного права Росією.

3. Пошук розв'язання конфлікту, передусім підтримка партнерами Формули миру презентована Президентом України [3] та проведення перемов із різними сторонами конфлікту, включаючи Росію.

4. Залучення міжнародних посередників та організацій, що допомагають у врегулюванні конфлікту.

5. Україна сприяє впровадженню міжнародних санкцій проти Росії та осіб, причетних до військового втручання, шляхом дипломатичних зусиль і лобіювання на міжнародному рівні.

6. Українська дипломатія працює над збереженням легітимності та підтримки своєї міжнародної репутації, щоб мати вагомий голос на міжнародній арені.

7. Інформаційна політика та публічна дипломатія. Передусім мова йде про інформаційну війну Кремля, що привернула увагу МЗС до наступних механізмів у зовнішній політиці: а) «м'яка сила»; б) публічна дипломатія як її компонент. Оскільки завданнями дипломатії на сучасному етапі є не лише пошук шляхів щодо врегулювання конфлікту, але й розповсюдження правдивої інформації стосовно військової російської агресії й окупації, здійснення поінформованості міжнародної спільноти щодо реальних кроків Української держави на шляху реформаційних змін та інтеграції у євроатлантичне співтовариство. Зокрема за таких обставин публічна дипломатія набуває особливого значення для нашої держави.

Очевидно, що в умовах війни вимоги до дипломата значно підвищуються. Дипломат нової формації повинен себе проявляти, в першу чергу, як: досвідчений аналітик, координатор, менеджер. Його роль стає значимою як посередника між офіційною і неурядовою дипломатією, а також здатність виявити та мобілізувати неурядові ресурси для досягнення державних цілей. Сучасний світ ставить вимогу для дипломатів за кордоном бути оперативними та мобільними не тільки в політичній, економічній, комунікаційній сферах, але також бути мобільними фізично. У більшості випадків це стосується саме консульських співробітників ЗДУ, які досить часто змушені подолати сотні

кілометрів для того, щоб дістатися наших українських громадян, що опинилися в скрутних обставинах в іншій державі перебування. Ключовим завданням дипломата нового покоління вважаються розрахунки, коли та, зокрема, яким чином урядові дипломатичні ресурси мають можливість бути представлені іншим міжнародним акторам щодо втілення їх цілей на світовій арені.

Механізми дипломатії щодо керування політичними сучасними конфліктами у порівнянні з іншими методами, передусім силовими, стають в подальшому більш ефективнішими, адже стратегічні напрямки дипломатичного врегулювання конфлікту генерується на засадах детального аналізу конкретних обставин.

У зазначеному аспекті потрібно наголосити на тому, що сучасне міжнародне право в своїх законодавчих актах зафіксувало всі прогресивні нормативно-правові напрямки, які формувалися на протязі всього еволюційного шляху міжнародних відносин. Відповідно до діючого міжнародного законодавства жодна із держав не має права вносити будь-які зміни до норм міжнародного права, адже вони вважаються результатом колективної угоди між державами, які чітко зафіксовано в Статуті Організації Об'єднаних Націй. У цьому документі (ст. 2, п. 4) мова йде про те, що усі члени ООН в міжнародних відносинах уникають від загрози силою чи її використання як проти територіальної недоторканості чи ж політичної незалежності будь-якої країни, відповідно й будь-яким іншим шляхом, що не відповідає меті ООН [6].

Сучасні норми національного законодавства щодо сфери діяльності дипломатичної служби й імплементації зовнішньої політики орієнтовані до загальноновизнаних норм/принципів міжнародного публічного права. Так, в міжнародному праві відбивається не зовнішня політика країн, як така, а лише результат договірних відносин із різносторонніх зовнішньополітичних тенденцій, підсумок погодження волевиявлень країн здійснюється в формі підписання відповідних міжнародних договорів, конвенцій, що відповідають певним положенням міжнародного права. Таким чином, зазначений результат не завжди показує міжнародно-правову позицію держав на світовій арені, й саме тому відносна кількість напрямів, що стосуються зовнішньої політики набувають видозмін та відповідних поправок шляхом домовленостей і компромісів.

Ефективне впровадження зовнішньої політики гарантує зміцнення міжнародних позицій власних держав, таким чином підсилюючи їхню значимість й вплив на світову політику [1, с. 31–33]. За умов ведення військових дій, зважаючи на той факт, що саме ключовим є військова справа й військові дії вирішення конфліктів, дипломатія постає ключовим

інструментом підтримки держави в надскладних військових обставинах. Оскільки до початкової стадії військових дій, вартість тієї допомоги, яка надавалася через активну діяльність із партнерами уже перевищувала більше як десятки мільйонів гривень. Однак увага всіх міжнародних засобів масової інформації означає не лише вагомий вплив на міжнародній арені, але й надзвичайну відповідальність.

На Конференції послів України 2–3 серпня 2023 року, Президент України поставив пріоритетні завдання для протистояння військовій російській агресії та просування вітчизняних інтересів українського народу на найближчі півроку, зокрема [7]:

- ЗДУ мають працювати 24/7 задля забезпечення конкретних результатів;
- головними сферами вважається мобілізація міжнародної підтримки із ціллю нарощення військових спроможностей Української держави;
- здійснення просування Формули миру України;
- збільшення на росію санкційного тиску;
- формування й вироблення міжнародних гарантій безпеки для нашої держави;
- задоволення потреб Української держави в аспекті відбудови й відновлення;
- захист прав, інтересів тих українців, що перебувають за кордоном;
- початок переговорів про вступ України до ЄС та НАТО.

Серед перерахованих вище завдань МЗС, особливо важливо зазначити про гнучкість цифрової дипломатії, а також бажання представників країни до креативності, створення нових механізмів гарантування зовнішньополітичної роботи в онлайн-секторі. Відповідно, дипломати, що керуються бажанням до новаторства/креативності, спроможні не лише до комплексних системних змін щодо професійної діяльності, а й до результативного розвитку інструментів комунікації із інститутами громадянського суспільства. Ці дипломати нового покоління окреслюються інструментарієм використання методів креативності, потенціалу в симбіозі із відповідним відчуттям відповідальності щодо просування власних інтересів Української держави на міжнародній арені, таким чином розвиваючи інформаційно-комунікаційний напрямок держави.

Також вбачається доцільним виокремити відповідні критерії, які сприяють популяризації на світовій арені цифрової дипломатії, передусім:

- відкритість щодо масового споживання;

- доступність нових технічних інструментів (засобів), які зумовлюють наявність публічного контакту із необмеженим колом споживачів;
- комунікативна спрямованість;
- одностороння спрямованість взаємодії від одного адресанта до іншого адресата, а також неможливість щодо зміни їх ролей;
- необхідність викликати інтерес в аудиторії, а також привернути потенційних нових глядачів (слухачів, читачів).

До прикладу, на сучасному етапі США досить активно застосовує усі можливі блага інформаційних/комунікаційних технологій в напрямку здійснення зовнішньополітичної дипломатії. В сучасних умовах швидкого переходу забезпечення міжнародної діяльності в онлайн-площину найбільш ефективним й популярним інструментом вважається Twitter-дипломатія, а також інші соціальні мережі. Так, сутність поняття Twitter-дипломатії розглядається під кутом електронної форми публічної дипломатії, що здійснюється через використання соціальних мереж (на прикладу, Twitter-дипломатами, громадськими діячами, політиками й державними відомствами).

У структурі Державного департаменту США станом на 2021 рік функціонують 25 відділень щодо ініціативи цифрової дипломатії. Так, частина з них зосереджують свою діяльність на дослідженні актуальних проблемних питань діяльності цифрової дипломатії на державному рівні, а діяльність інших, наприклад, таких як регіональне бюро, полягає в пристосуванні її механізмів до сучасних умов ведення зовнішньополітичної діяльності держави.

Одним із пріоритетних напрямів розвитку Міністерства закордонних справ Франції офіційно оголошено цифрову дипломатію. Так, помітним прикладом цифрового дипломатичного механізму Франції вважається France Diplomatie, офіційний вебсайт МЗС Франції, що відкрив інформаційний портал, шляхом якого інформація поширюється в багаточисленні соціальні мережі. У цьому аспекті слід зазначити, що Концепція цифрової дипломатії належить не лише до сфери діяльності міністерства, але й до розширення традиційної дипломатії через інновації нових практик, що утворені інформаційно-комунікаційними технологіями. Проте цифрові інструменти розглядаються лише як спосіб передачі інформації, й зокрема, вони допомагають у формуванні дипломатичної роботи.

На даному етапі цифрову національну політику Франції направлено на реформування нормативно-правової бази, сприяння дослідженням в

сфері цифрової економіки й управління, створення цілісної системи кібербезпеки. Франція 16 січня 1990 року ухвалила перший урядовий план щодо побудови «інформаційного суспільства», що був планом дій для переходу до інформаційного суспільства.

Розвитком цифрової дипломатії у Великій Британії займається Міністерство закордонних справ й Співдружності. Із 2012 року та щорічно під загальним терміном «цифрової стратегії» здійснюється розроблення плану, що окреслює загальні пріоритетні напрямки й дії, які надають можливості для вітчизняної віртуальної дипломатії цифрового управління України.

Згідно з дослідженням Європейського Комітету, у 2020 році рівень цифровізації в усіх країнах-членах ЄС зростає [5]. Так, серед лідерів розвитку можна назвати Фінляндію, Данію й Швецію. Європейська спільнота підкреслила, що для того, аби Європейський Союз зміг конкурувати на міжнародній арені, країни-члени повинні наполегливо працювати над розвитком цифровізації.

На сучасному етапі Українська держава намагається не відставати від західних трендів щодо ведення цифрової дипломатії, а також збільшення пізнаваності держави на міжнародній арені.

Отже, в сучасний період дипломати застосовують всі блага інформаційно-комунікаційних технологій задля подальшого гарантування розвитку цифрової дипломатії не лише в інформаційному полі країни, але й поза її межами. Таким чином, дієве застосування інструментів цифрової дипломатії заохочує креативність в дипломатів й лідерів країн, що слугує зміцненню ключових позицій на міжнародній арені, формуванню позитивного іміджу держави. Світовий політичний процес здійснює вирішальний вплив щодо міжнародних відносин, а складність відповідних подій вимагає розвивати нові форми співробітництва й взаємодії між державами.

На сучасному етапі дипломатичні відносини вважаються важливою галуззю міжнародних відносин, адже висококваліфікована й чітко організована дипломатична служба є цілісною структурною частиною публічної служби України, поміж цього успішне функціонування державного апарату вибудовується на дотриманні й виконанні ключових функцій та розв'язанні політичних й міжнародних стратегічно важливих завдань для нашої країни на міжнародному рівні [2].

Цілком доречним вбачається навести наукову позицію Р. Палагусинець про те, що саме дипломатичній службі відводиться роль у формуванні зовнішньополітичного напрямку і вважається одним із головних елементів у сфері державного управління, оскільки значення

дипломатії, як інструменту зовнішньої політики держави, завжди було й залишається вагомим. Подальше становлення та розвиток дипломатії великою мірою є залежним від того, за яким напрямом буде подальше становлення нового світового порядку [2].

Ураховуючи безпекові, економічні й державні можливості щодо управління інформаційним сектором, необхідним вбачається застосувати потенціал цифрової дипломатії. Слабкою стороною цифрової дипломатії лишається загроза «витоку» інформації, яка для забезпечення свого захисту вимагає відповідним навичок й засобів. Означена політика відкриває нові можливості щодо обміну інформацією в реальному часі, а в найбільшій мірі пришвидшує процес зовнішньої політики. Не дивлячись на стрімкі зміни сучасного світі, головним завданням дипломатії лишається гарантування всіх можливих умов щодо захисту й просування національних інтересів. За звичай, цифрова технологія не може в повній мірі замінити багатовіковий дипломатичний принцип, однак її пристосування до нових цілей й функцій має позитивний вплив на втілення ключових завдань дипломатичної діяльності, а також ефективність й відкритість результатів, їх прозорість.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

На сьогодні в Україні слід констатувати трансформаційні процеси, що відбуваються в дипломатичній службі. Передусім, на ці процеси досить значний вплив мають такі детермінанти як військове вторгнення росії у лютому 2022 року та прагнення Української держави щодо пришвидшеного вступу до європейської спільноти. У цьому аспекті такі зміни вимагають удосконалення, оскільки саме дипломатія стає ключовим інструментом для належної підтримки країни в умовах війни.

Таким чином, з метою модернізації дипломатичної служби в Україні необхідно вбачається: посилити активне використання відповідного інструментарію цифрової дипломатії, що спрямоване на стимулювання креативності у дипломатів і лідерів країн та буде націлено на зміцнення ключових позицій на міжнародному майданчику, формуванню схвального позитивного іміджу; створення нових інструментів забезпечення зовнішньополітичної діяльності в онлайн-секторі; дипломат нової формації має бути мобільним фізично, проявляти себе як досвідчений аналітик, менеджер, координатор, бути посередником між офіційною і неурядовою дипломатією, мати здатність виявити й мобілізувати неурядові ресурси щодо досягнення державних цілей.

Модернізація дипломатичної служби буде сприяти подальшому утвердженню Української держави на міжнародній арені, поглибленню співпраці з іншими країнами особливо в умовах сьогоденних глобалізаційних викликах, із якими стикнулася наша країна.

Перспективи подальших досліджень. Вищезазначені проблемні питання, що постають у практиці сучасного державотворення, можуть стати предметом подальших наукових пошуків із метою вироблення теоретичних та практичних рекомендацій для подальших модернізаційних процесів дипломатичної служби.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Л. Матлай, «Дипломатична служба Іспанії у новому тисячолітті», *Humanitarian vision*, vol. 3, num. 1, p. 31–36, 2017. [Електронний ресурс]. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2017_3_1_8 Дата звернення: Верес. 06, 2023.
- [2] Р. В. Палагусинець, «Роль дипломатичної служби в формуванні ефективного державного управління зовнішньою політикою держави», *Державне управління: удосконалення та розвиток*, № 2, 2020. [Електронний ресурс]. Доступно: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/40.pdf Дата звернення: Верес. 06, 2023.
- [3] Виступ Президента України на загальних дебатах 77-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-na-zagalnih-debatah-77-yi-sesiyi-77905> Дата звернення: Верес. 22, 2023.
- [4] Кабінет Міністрів України. (2016, Берез. 30). *Постанова № 281 «Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ України».* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#n8>
- [5] Конференція керівників закордонних дипломатичних установ України: Перемога понад усе! [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.kmu.gov.ua/news/konferentsiia-kerivnykiv-zakordonnykh-dyplomatychnykh-ustanov-ukrainy-peremoha-ponad-use> Дата звернення: Верес. 22, 2023.
- [6] EU4Digital. Новий звіт ЄС показав важливість цифрової стійкості в період кризи, 12.06.2020. [Електронний ресурс].

Доступно: <https://eufordigital.eu/uk/new-eu-report-shows-the-importance-of-digital-resilience-in-times-of-crisis/> Дата звернення: Верес. 22, 2023.

[7] United Nations. [Online]. Available: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text> Application date: September. 22, 2023.

MODERNIZATION OF DIPLOMATIC SERVICE: GLOBAL AND NATIONAL EXPERIENCE

Tetiana Mykhailova,

chief specialist of the Department for Ensuring
the Functioning of the Ministry of Foreign Affairs Leadership;
Postgraduate student of the Department of public administration and
Project Management Educational and Scientific Institute
of Management and Psychology
SIHE «University of Educational Management».
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0002-2497-5510>
tatiana1510_m@yahoo.com

Abstract. The article explores the problems and ways of modernizing the diplomatic service. It is established that the effective implementation of foreign policy through the diplomatic corps is aimed at strengthening the country's international status and increasing its influence on the international stage. The diplomatic service is identified as a specific sphere of professional activity, and its main tasks are outlined. The role of the consular service and the diplomat dealing with consular issues in foreign diplomatic establishments is defined, which must ensure the safety and protection of the rights of Ukrainian citizens abroad and must be physically mobile. The article focuses on the main directions of diplomacy activation in Ukraine in connection with the onset of Russia's military aggression. Special attention is given to the diplomat of the new formation, who should act as an experienced analyst, manager, and coordinator. It is noted that a key task of diplomats of the new generation is to determine when and how government diplomatic resources can be presented to other international actors to advance their goals on the world stage. It is established that diplomacy mechanisms in managing contemporary political conflicts, compared to other methods, particularly those of a military nature, are more effective because diplomatic conflict resolution strategies are based on a detailed analysis of the specific situation. The modern norms of national legislation in the field of diplomatic service

activity and the implementation of foreign policy are analyzed, and a conclusion is drawn about their convergence with generally recognized principles and norms of international public law. The key tasks of the Ministry of Foreign Affairs (MFA) are listed, and the importance of the flexibility of digital diplomacy, the willingness of state representatives to be creative, and the creation of new tools for ensuring foreign policy activities in the online sector are emphasized. Relevant criteria promoting the popularization of digital diplomacy on the international stage are highlighted. Foreign experience in conducting digital diplomacy (USA, France, the United Kingdom), the effective implementation of information and communication technologies in the aspect of conducting foreign policy diplomacy are examined. A conclusion is made about the necessity of harnessing the potential of digital diplomacy.

Keywords: diplomatic service; diplomacy; foreign policy; digital diplomacy; international relations.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] L. Matlai, «Dyplomatychna sluzhba Ispanii u novomu tysiacholitti», Humanitarian vision, vol. 3, num. 1, s. 31–36, 2017. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2017_3_1_8 Data zvernennia: Veres. 22, 2023.
- [2] R. V. Palahusynets, «Rol dyplomatychnoi sluzhby v formuvanni efektyvnoho derzhavnoho upravlinnia zovnishnoiu politykoiu derzhavy», Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok, № 2, 2020. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/40.pdf Data zvernennia: Veres. 22, 2023.
- [3] Vystup Prezydenta Ukrainy na zahalnykh debatakh 77-yi sesii Heneralnoi Asamblei OON. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-na-zagalnih-debatah-77-yi-sesiyi-77905> Data zvernennia: Veres. 22, 2023.
- [4] Kabinet Ministriv Ukrainy. (2016, Berez. 30). Postanova № 281, «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy». [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#n8>
- [5] Konferentsiia kerivnykiv zakordonnykh dyplomatychnykh ustanov Ukrainy: Peremoha ponad use! [Elektronnyi resurs].

Dostupno: <https://www.kmu.gov.ua/news/konferentsiia-kerivnykiv-zakordonnykh-dyplomatychnykh-ustanov-ukrainy-peremoha-ponad-use>

Data zvernennia: Veres. 22, 2023.

- [6] EU4Digital. Novyi zvit ES pokazav vazhlyvist tsyfrovoi stiikosti v period kryzy, 12.06.2020. [Elektronnyi resurs].

Dostupno: <https://eufordigital.eu/uk/new-eu-report-shows-the-importance-of-digital-resilience-in-times-of-crisis/>

Data zvernennia: Veres. 22, 2023.

- [7] United Nations. [Online]. Available: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text> Application date: September. 22, 2023.

*Стаття надійшла до редакції
05 жовтня 2023 року*